

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 12. mail 1925. Nr. 20 (114)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Eesti paberitööstuse seisukord

Dr. sc. pol. R. Pape: Kaubandus- ja käsitöö-
kodade organisatsioon Saksamaal

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

E e s i i P a n k

Osakonnad kõigis maakonnad-linnades.

Arrete seis 30. aprillil 1925. a.

A k t i v a :

Kassa a) pangatähed	483.112,300,—
b) riigikassatähed, vahetus- raha jne.	354.065,043,—
Väärtpaberid	797.177.243,—
Kulla arve väljamaal	93.265.993,—
Välisvaluuta.	539.930.252,—
Laenuid välisvaluutas	65.183.282,—
Diskonteeritud vekselid	274.225.676,—
Konto-korretid arved	1.575.464.644,—
Akreditiivide, gar. ja muud laenuid	3.465.951.582,—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	725.321.901,50
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	248.442.352,—
Korrespondendid „Loro“	129.694.850,—
Osakonnad	184.759,—
Mitmesugused arved	289.572.026,—
	128.956.637,—
	8.323.320.197,50
Vääritud deposs	1.956.779.167,—
Inkasso dokumendid	244.301.077,—

P a s s i v a :

Põhikapital	250.000.000,—
Tagavarakapital	143.714.310,—
Amortisatsioon kapital	4.327.466,50
Pangatähed	2.250.000.000,—
Riigikassa	2.586.380.730,50
Hoiusummad	1.370.528.304,—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	49.453.627,—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	183.367.116,—
Korrespondendid „Loro“	7.561.797,50
Akreditiivid ja garantiid	558.847.908,50
Osakonnad	294.841.512,50
Mitmesugused arved	367.371.635,—
1924. aasta puhaskasu	256.923.800,—
	8.323.320.197,50

Juhatus.

Pank toimetab kõiki pangaperaatsioone kodu- ja väljamaal.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
 poolaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 12. mail 1925. Nr. 20 (114)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Eesti paberitööstuse seisukord. Dr. sc. pol. R. Pape, Berlin: Kaubandus- ja käsitöökodade organisatsioon Saksamaal. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 11. mail 1925. a.

Harju panga maksujõuetus. Mineva nädala algul jättis Harju pank maksmisel seisma ja reedel kuulutati ta maksujõuetuks. See on esimene juhtumine meie lühikese ajaloo jooksul, kus suurem pank omad ukсед kinni paneb, ja sellega vist tuleb seletada, et ta mitte kõike neid nähtusi enesega kaasa ei toonud, mis harilikult pankade kokkuvarisemisele nii iseloomustavad on. Meie suurpublikum, ka see, kes otse kahjukannatajate hulka kuulub, ei oska seisukorda veel hinnata. Võib muidugi ka olla, et kuulujutud, mis juba kauemat aega linnas ringi liikusid, meeleolu aegsasti rahustasid, nii et maksimiste seismajätmene kellegile ootamata ei tulnud.

Et meil likvideerimised paratamatud on, pidi igaühele selge olema, kes meie pikka aktsiapankade nimekirja kunagi lugenud on. Selles mõttes tuleb tõsiselt kahetseda, et meie juhtivad pangategelased ei ole suutnud leida hõlpsamaid teid Eesti panganduse koondamiseks, kui see, mida mõõda nüüd käia tuleb. Lamajat ei löõda, ja sellepärast tahaksime eriti alla kriipsutada, et Harju pank mitte üksi oma süü pärast kokku ei varisenud, vaid et ta oli ühtlasi ka kogu meie süsteemi ohver, ning et tema langeamise põhjused ulatavad sügavale kogu meie rahvamajanduse arenemise ajalukku. Ei ole ka Harju panga hävinemisega üksi see keerdsõlm lahendatud, mis meil kommertspanganduse alal lahendada on. Panga maksujõuetus on viimaseks ähvardavaks hoiatuseks, et süsteemi muuta tuleb enne kui see hilja on.

Meie ei suuda siiski kuidagi uskuda, et rahaministeeriumi poolt valitud tee panga likvideerimiseks oleks kõige sündsam ja kõige otstarbekohasem panga klientide seisukohalt. Sunniviisiline konkurs ähvardab panga debitoride laialdast peret sama

seisukorda viia kui pank praegu ise on ja vaevalt võivad niisugusel korral ka hoiusummade omanikud millegi peale loota. Harju pank oli, nagu seda Eesti panga juhtivad jõud mõnikord ise on nimetanud, lihtsalt Eesti panga diskonto-agentuuriks, mis pärast Eesti panga vastutus selles asjas palju suurem on, kui ta seda viimaste päevade jooksul on üles näidanud.

Lubatagu meil otsekohe välja ütelda kartust, et meil nähtavasti ka sel juhtumisel jälle mitte küllalt selget vahet ei ole tehtud isiklist laadi arveõhenduste vahel ühelt poolt ja teiselt poolt selle väärtusliku ja rahvamajanduslikult tähtsa ettevõtte vahel, mille ümber teatud ringkond äritegelasi oli kogunenud.

Kui panga likvideerimine samas sihis edasi läheb nagu esimesed sammud sel alal näitavad, siis on karta, et selle all mitte üksi teatud isikud ja ringkond ei kannata, vaid ka kogu meie rahvamajandusele suurem hoop antakse, kui seda asja enda huvides ehk vast tarvis oleks olnud. Kuuldavasti ongi rahaministeerium oma esimeste sammude pehmemendamisele asunud.

Eesti Rahvapanga aruande puhul, mis teises kohas trükitud, tuleb mõnda erilist joont märkida.

Laenusaajad jaotab aruanne kolme rühma: ühis pangad, teised ühistegelised asutused ja eraisikud.

Kahe aasta jooksul on panga laenu järgmiselt muutunud (milj. mrk.):

	1922. a.	1923. a.	1924. a.
Ühis pangad	14,1	21,7	24,6
Teised ühistegel. asut.	9,7	24,7	20,5
Kokku	23,8	46,4	45,2
Eraisikud	5,2	9,3	12,8
Kokku	29,0	55,7	58,0

Selles tabelis ei ole nähtavasti mitte kõik panga laenud, või vähemalt pangale võlguolevad summad näidatud. Siit on nähtavasti välja jäänud piirituse töösturite kontokorrendid (5,4 milj. mrk.) ning mitmesugused isikud ja asutused (3,6 milj. mk.), misugune summa käesoleva aasta bilansis nii suureks on kasvanud, kuna ta eelmistel aastatel ainult tuhandetesse ulatas.

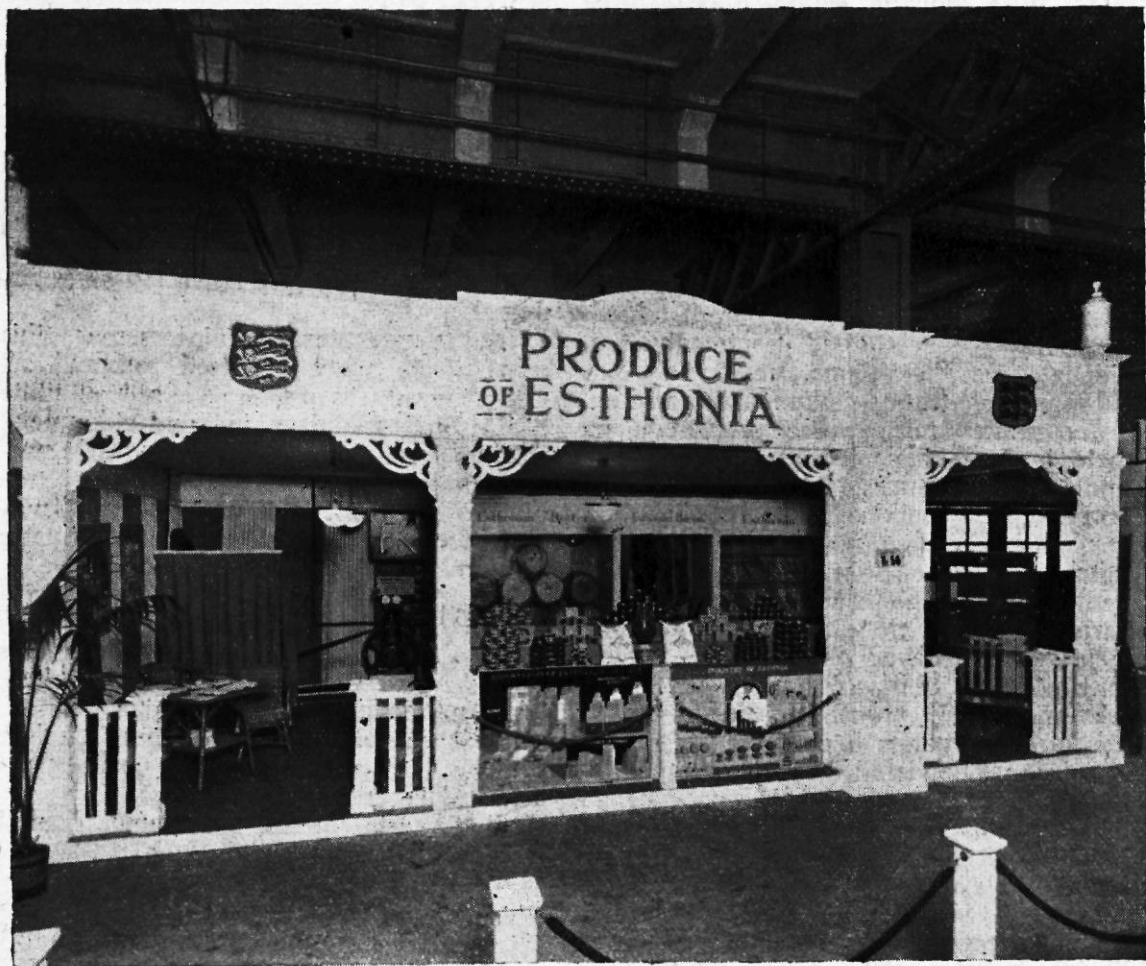
Sellegipärast on need andmed väga õpetlikud ja nimelt kahes suunas. Esiteks näitavad nad, et kõige kiiremini on kasvanud eraisikute ja asutuste laenud (146%), kuna teiste ühistegeliste asutuste laenud on kasvanud ainult 112% ja ühispankade omad 74%. See on nähtavalt kardetav edenemine. Eesti Rahvapank on mõeldud ühispankade keskpangana, vähemalt ühistegeliste asutuste keskpangana, nüüd aga tu-

leb välja, et viimase aasta jooksul ühistegelikud laenud langemas on, kuna eraisikute laenud kiiresti tõusevad. Tagajärjest teab aruanne juba jutustada. . .

Seisukorda aga on panga juhtivad tegelased õieti hinnanud ja sellest vastavad järeldused teinud, mille tagajärjel pank täiesti ühistegeliseks pangaks peab muutuma.

Tahaksime ainult juure lisada, et mitte üksi eraisikute finanseerimine pangale kardetavaks ei või saada, vaid et ka üksikute ühistegeliste asutuste finanseerimisel pangal küllalt ettevaatust tarvis on.

Ka siin on juba nähtavasti teatud järeldused tehtud, sest üksikute ühistegeliste asutuste laenud on aasta jooksul langenud, kuna ühistegeliste pankade laenud on tõusnud.

Eesti paviljon Londoni tootlusnäitusel.

Eesti paberitööstuse seisukord.

Põhja paberi ja puupapi vabrikute a/s. on kaubandus-tööstusministrile esitanud mõned andmed Eesti paberitööstuse kohta, mille järele järgneva kokkuvõtte toome.

Eesti paberivabrikute toodang oli viimasel aastatel võrreldes 1913 aastaga tonnides à 1000 kgr.:

Valmispaber:

	1913.	1921.	1922.	1923.	1924.
Põhja Paberi	11.091	8.301	13.664	14.996	19.165
Kohila	6.007	3.197	3.334	3.848	4.554
Johanson	5.463	3.461	4.327	3.774	2.997
Türi	5.094	3.096	3.653	3.538	3.047
Üldsumma	27.655	18.055	24.978	26.156	29.763

Puumass – kuivalt:

	1913.	1921.	1922.	1923.	1924.
Põhja Paberi	731	3.815	5.434	6.074	10.118
Kohila	2.318	676	1.207	1.729	2.424
Johanson	—	—	—	—	—
Türi	2.092	1.065	1.196	672	43
Venevere ja Vändra	626	950	950	954	757
Joaveski, Saunja, Kaunissaar	1.802	1.802	1.802	1.802	1.802
Üldsumma	7.569	8.308	10.589	11.231	15.144

Tselluloos – kuivalt:

	1913.	1921.	1922.	1923.	1924.
Põhja Paberi	11.126	5.655	7.281	9.210	11.968
Türi	—	—	—	417	1.360
Üldsumma	11.126	5.655	7.281	9.627	13.328

Käesoleva aasta toodangut hindab seesama ettevõtte järgmiselt:

Paber – 38.000 tonni.

Puumass – 25.000 "

Tselluloos – 17.000 "

Tselluloosi toodang on arvestatud 1913. aastal ilma Waldhofi vabrikuta.

Neist andmetest on üleüldiselt näha, et meie paberitööstus juba käesoleval aastal kõigil kolmel valmistamisaladel ennesõjaaegsetest produktsiooni normidest üle on jõudnud. Sellele tuleb aga juure lisada, et valmispaberi alal produktsiooni suurenemist on täielikult saavutanud Põhja Paberi vabrik, kes oma produktsiooni kahekordseks on tõstnud ja sellega teiste vabrikute alaproduktsiooni katnud.

Sedasama võib ütelda üldiselt ka puumassi ja tselluloosi kohta. Puumassi alal on veel Kohila suutnud oma eelsõjaaegist produktsiooni ulatust tõsta ja tselluloosi alal on 1923. aastal tegevust alustanud Türi paberivabrik.

Eesti paberitööstus sattus pärast Venemaast eraldamist väga raskesse seisukorda, sest et ta tehniline sissesead Vene turu nõuetele vastas, mis Lääne-Euroopa omadest täiesti lahku lähevad. Peale selle oli

paberitööstus Venemaal kõrgete kaitsetollidega konkurentsi vastu kaitsitud, nii et ka Eesti paberitööstus Vene ajal teatud mõttes kunstlik lavataim oli, mis ilmaturuga võistluseks mitte ei olnud ettevalmistatud. Eesti ei suutnud oma kaitsetollidega töösturi seisukorda palju parandada, sest sisemaa aastane tarvidus oli umbes $\frac{1}{5}$ 1913. aasta toodangust. Peale selle oli suureks raskuseks asjaolu, et pärast Waldhofi vabriku hävitamist paberivabrikutel tooresaineid tarvilisel määral saada ei olnud. 1921. aastal näit. oli paberitööstuse toodang 18.000 tonni, kuna tselluloosi ja puumassi produktsioon oli 14.000 tonni. 100 puuda paberi valmistamiseks on tarvis 115 puuda tooresaineid, nii et ümarguselt 6700 tonni tooresainet puudu jäi, mida tuli katta sisseveoga välismailt.

Peale vabrikute sisseseadete täiendamist oli tarvis esimeses järjekorras puumassi ja tselluloosi produktsiooni tõsta. See on vabrikutel ka korda läinud ja 1925. aastal loodavad nad juba oma tooresainetega läbi tulla, kuna veel läinud aastal umbes 6000 tonni sisse veeti.

Endise Vene turu kõrval on Eesti paber omale ilmaturul kindla koha võitnud ja ostab praegu Eesti paberit Inglismaa, Jaapan, Ameerika ning isegi suured Stockholm ajalehed tarvitavad seda, olgugi, et Rootsi on Euroopas suurem paberi väljaveo maa. Sealjuures on meie paberitööstus ainuke suurtööstustest, mis ennast on reorganiseerinud ja elujõuliseks saanud ilma otsekohe riiklise ehk Eesti Panga abita.

1924. aastal on ümarguselt 30.000 tonnilisest toodangust sisemaale müüdud 5000 tonni. Selle sisemaa müügi koguväärtus on umbes 240 milj. Eesti marka. Ülejäänud 25.000 tonni, peaaesjalikult ajalehe- ja pakkimispaber, on välja veetud, mille eest üle 700 milj. marga valuutat on saadud.

Selle toodangu saavutamiseks on tarvitatud 19.500 kantsülda paberipuid, mille juureveoks tarvis läks 6500 laiaroopalist raudteevagunit.

Paberitööstus on juba suurelt osalt üle läinud põlevkivi kütte peale ja täielik üleminek sünniks 5 aasta jooksul. Läinud aastal on paberitööstus tarvitanud põlevkivi 120.000 tonni ehk ümarguselt 7200 vagunit.

Peale selle on paberivabrikud raudteedel paberit edasi saatnud umbes 1200 vagunit üle Narva Venemaale ja 800 vagunit sadamasse ja mitmesugustesse vabariigi linnadesse.

Puumassi ja tselluloosi veoks üksikute vabrikute vahel on tarvitatud umbes 1400 laiaroopalist vagunit.

Tallinna sadama kaudu on välismaale veetud 7800 tonni paberit. Kuna ühe tonni paberi tarvis läheb 80 kantjalga laevaruumi, siis on paberivabrikute kaudu korrapäraselt laevaliinidel, mis Tallinnat Stockholmi, Hamburgi ja Londoniga ühendavad 1924. aasta jooksul 624.000 kantjalga ruumi tarvitatud.

Ilma metsatöölisi arvesse võtmata, tegutsesid paberi-, tselluloosi- ja puumassitööstuse alal 2138 ametnikku ja töölisi umbes 4000 perekonnaliikmega.

Sisseveetavaid aineid tarvitab paberitööstus umbes 7% suuruses tootmisväärtusest sooda, vaigu, savi, kaoliini, talkumi, sõelade, vildi, väävli ja viitraua näol.

Kaubandus- ja käsitöökodade organisatsioon Saksamaal.

Dr. sc. pol. R. Pape, Berlin.

I.

Kaubanduskogad.

a) Pilk ajalukku.

Vanad kaupmeeste gilded, mis alguses tsunftimõtte alusel ülesehitatud olid, kujunesid aastasadade jooksul ajakohasteks kaupmeeste huviesitusteks. Soodsat mõju nende edenemise peale avaldas 14-dal aastasajal tugevaks saanud Hansa, kuid ainult teatud maa-aladel, milliseid Lübeck, Hansa peakorter, eriti eelistas, nagu näit. Königsberg Ida-Preisimaal. Seal ol. Hansa juba 1242 aastal kavatsenud Pregeli jõesuul läheduses koloniid luua. Kui siis Saksa ordu linna oma lossiga sõjaliselt kindlustas, sai Lübecki kavatsus teostatud ja Königsberg kujunes kaubanduslikeks keskpunktiiks idarahvastele, nagu preislased, poolakad, leedulased ja ka venelased. 50 aastat hiljem arenesid välja vanalinna kõrval Löbenichti ja Kneiphofi linnad ja aastal 1340 ilmub Königsberg Hansa linnade reas. 20 aastat hiljem olid tal juba otsekohesed kaubanduslikud ühendused Inglismaaga ja 14-da aastasaja lõpupoole võttis ta osa laevastiku loomisest mereröövlite vastu.

Ometi jäi kaupmeeskonna organiseerimine veel kauaks rajatuks keskaegsetele põhimõtetele, ehitatud staapelõiguse*) peale,

*) Ühe koha õigus nõuda, et mõõdaminevad kaubad pidid teatud aja mõõtmiseks väljapandult seisma. Tõlk.

ja et seda teostada tohtida – suurkoda-nikuõiguse peale, mis seotud liikmeksolemisega kaupmeeste- ja õllepruulijate tsunftides, mis olid omandanud suure tähtsuse ja suure võimu. Sisseastumise kulud neisse tsunftidesse olid suured. Eesotsas seisis üks vanem ja mõnesugused abid. Organisatsioon oli väga vali ja puudumist tsunfti koosolekutelt karistati kõrgete rahatrahvidega. Võõrad kaupmehed võisid kusagil kaubalinnas ainult siis kaubelda, kui nad omi asju mõne tsunftikaupmehe nimel ajasid, kellele nad selle eest siis komisjoni maksma pidid; ometi oli see ennem tsunftipõhikirjast mõõdahilimine kui selle määrus. Nii oli just tsunftide läbi kaubanduse edu takistatud.

Mujal Saksamaal, kus kaubandus ja tööstus õitsele löid, tekkisid 16. aastasajal samuti tsunftitaolised kaubandusorganisatsioonid, nagu Braunschweigis, Hildesheimis, Augsburgis, Nürnbergis jne.

Otsekohene ühendus nende vanade tsunftikorraldustega on aga hilisematest Saksa kaubandusesitustest ainult vähestel, nagu Hamburgi kaubanduskogal, mis ulatab tagasi 1665 aastal asutatud kaubandusdeputatsioonini. Sellele järgnevad vanaduse järele Mannheim (1728), Rostock (1735) ja Konstanz (1790).

Kiiremini edenes kaubanduskojaorganisatsioon Prantsusmaal, kus juba aastal 1650 Marseilles vaba, kaupmeheseisusest väljakujunenud kaubanduskoda tekkis. Aastal 1700 loodi siis Prantsusmaal keskorgaan, mille informeerimist kohal loodud kaubanduskogad pidid toimetama. Revolutsiooni ajal 1791 aastal ärakaotatud, organiseeriti nad Napoleon I ajal ühes maa departemendis jaotusega uuesti bürokraatiliselt alusel (1802) ja kanti Prantsuse valitsusega üle Itaaliasse, Belgiasse, Hollandi ja Lääne-Saksamaale.

Prantsuse kaubanduskodade ülesanded ja seisukoht määrati hiljemate seaduste ja ettekirjutustega (1898. a. 9. aprilli seadus). Selle järele olid siin olemas Chambres de commerce ja Chambres consultatives des arts et manufactures. Esimestesse, millest siin jutt, võisid kaubandus- ja tööstustegelased valitud saada ilma vahettegemata. Kodade kulud tasuti ärimaksu kohuslike sellekohase maksustamisega. 1910. aasta ümber oli Prantsusmaal umbes 140 kaubanduskoda. Keskaegse tsunftitaoliste asutustega ei ole nendel kodadel enam midagi ühist.

Preisimaal käidi Prantsuse eeskujul järele. Königsbergis, kust Preisimaa tõus välja

läks, oldi juba varakult mõnesuguseid reforme kavatsetud. 1798 aastal valiti komitee nime all esitus kõigi nende ülesannete otstarbekohaseks täitmiseks, mis puutusid kogu kaupmeeskonda. Riigiseaduste reformid tegid tsunftikorralduse edaspidise olemasolu võimatuks. Preisi edikt 27. oktoobrist 1810 kuulutas välja „täielise tööstusvabaduse paraja maksu juures.“ Sama aasta 2. novembri edikt andis tööstustunnistuse lunastamise puhul igaühele õiguse kogu riigis, kus kohal ta ainult tahtis, oma senist tegevust jätkata ehk uut alustada. 1810 aastal, pärast läbirääkimisi Königsbergi kaupmeeskonna ja magistraadi ning valitsuse vahel, kujunes Königsbergi kaupmeeskonna korraldus kuningliku kabinetimääruse järele. See tunnistas kõik Königsbergis kauplemiseks õigustatud kodanikud juriidiliseks isikuks Königsbergi kaupmeeskonna nime all, mille juhtimine anti Königsbergi kaupmeeskonna komitee hooleks, mis valiti 7. märtsil 1810. a. Kaupmeeskonna õigusi laiendas, kasvatades ühtlasi selle tähtsust ja võimu, nõndanimetatud sadama-akt 14. jaanuarist 1811, mis andis kaupmeeskonna hooleks sadama- ja lootsiasutuste ülevalpidamise ja parandamise ning Königsbergi ja Pillau veeteede korraldamise.

Alles 1820. aastal tekkis Berliini kaupmeeskonna korporatsioon, 1822. a. Mee- meli, 1823. a. Tilsiti ja 1824. a. Elbingi oma. Need korporatsioonid ei olnud aga mitte kaubanduse sunniorganisatsioonid, vaid vabatahtlisele põhimõttele rajatud kaupmeeskonna huviesitused. Osavõtt ei olnud mitte sunduslik, vaid jäi osavõtjate endi vaba otsustamise alla.

b) Seadusandlus.

1. Preisimaa.

Pärast seda, kui olid asutatud Prantsuse ajast päritolevad Rheini-äärsed kaubanduskogad (Kölnis Rheini ääres, Strassburgis Elsassis, Aachenis, Krefeldis asutati need 1803. ja 1804, Frankfurtis Maini ääres 1808, Metzis 1815) tunti ka Preisimaal tarvidust asja seadusliku korraldamise järele. 1830. aasta 22. juuni seadusega asutati ühine kaubanduskoda Elberfeldi ja Barmeni jaoks. 1831. aasta 10. juuni määrus korraldas Rheini-äärsete kodade valimised, samuti esimehe valimised liikmete poolt vastandina Prantsuse omadele, kus koja esimeheks oli prefekt.

Soov uute kodade asutamise kohta Preisimaal tekkis eriti seisusliste esituste ringkondades. Kuninglik käsukiri 11. veebruarist 1848 lõi ühtlase aluse kodade asutamiseks kogu monarkias. Selle käsukirja § 4 lausus:

„Kaubanduskodade ülesandeks on provintsi ja pealinna riigiasutuste nõudmisel anda teateid ja heaksarvamisi kaubanduse ja tööstusolude kohta, samuti oma heaksarvamise järele omi tõekspidamisi kaubanduse ja tööstuse käigu üle ja läbikäigu otstarbeks loodud asutuste ja sisseseadete kohta nimetatud asutustele teatada ja neile omi arvamisi edasi anda selle kohta, missuguste abinõudega tuleks kaubandust ja tööstust edendada, missugused takistused selleks teel on ja mismoodi neid kõrvaldada.“

Aastaks 1865 oli Preisimaal juba 33 kaubanduskoda asutatud. Juba järgmisel aastal tekkis neid suurem arv. Endises Hannoveri kuningriigis oli Saksa kaubandusseadustiku elluviimise seadusega 5. oktoobrist 1864 valitsusele õigus antud kaubanduskodasid asutada kohtades, kus selleks tarvidus tekkib. Sel alusel ilmus 7. aprillil 1866 üldine korraldus kaubanduskodade asutamise kohta, mille põhjal Hannoveri siseministerium asutas terve rea määrustega 20 kaubanduskoda, nimelt Hildesheimis, Lüneburgis, Osnabrückis, Aurichis, Hannoveris ja Stades. Pärast ühendati mitmed selle provintsi kogad. Esialgne arv langes 20 pealt poolevõrra alla.

Uute maa-alade liitmisega Preisimaa külge 1866. aasta sündmuste mõjul tekkis ka tarvidus seadusandlust uuesti korraldada, mis 24. veebruaril 1870 järgnes. Kaubanduskoja asutamiseks oli seaduse järele ministeriumi luba tarvis. Sellega et valimisõigust seoti kaubandusregistrisse sissekandmisega, kujunes kaubanduskoda oma ringkonna täiskaupmeeste esituseks.

Aastal 1896 esitas tolleaegne minister Berlepsch maapäevale uue kaubanduskojaseaduse kava. Ta tahtis kogu riigi maa-ala kaubanduskodade võrguga katta. See kava kukkus maapäeval läbi. Berlepschi järeltulija (Brefeld) loobus kodade orgaanilise ümberkorralduse mõttest ja rahuldus täiendusseadusega, mis parandas eestikätt kodade valimissüsteemi ja maksukorraldust. 19. augustil 1897 sai see novell seaduseks. Sellega loobuti ühtlasi ka üleriiklise kaubanduskojaseaduse mõttest. (Järgneb.)

Kroonika.

Eesti.

Kokkulepe Tšecho-Slovakkia tarvilikuks tunnistatud. Vabariigi valitsus tunnistas tarvilikuks kokkuleppe sõlmimise Tšecho-Slovakkia elusloomade ja lihasaaduste väljaveo asjus. (Kaja 6. mail 1925.)

7,7 miljoni maaparanduse laenu 78 põllumehele. 4. mail s. a. määras maaparanduse laenu komitee põllutööstusministeeriumis maaparand. laenu 78 põllumehele kogusummas 7.735.000 marka. Järel on maaparanduse laenu krediitidist veel 17 miljoni marka. Kaja 5. mail 1925.

Soome lubab melle 2 miljoni Soome marka. Teatavasti määras Soome valitsus Eestile, Lätile ja Leedul kokku 10 miljoni margalise kaubakrediidi, sellest on Eestile lubatud ümarguselt 2 miljoni marka. Soome annaks nimet. krediidi 6 prots. aastas, teeb aga tingimiseks, et peame Soomest ostma masinaid ja tööriistu, Soomes valmistatud superfosfaati jne. Küsimus tuleb lähemal ajal vabariigi valitsuses harutusele. (Kaja 5. mail 1925)

Rootsi laenab Eestile 236.710 Rootsi krooni. Kuuldavasti on mineval nädalal Rootsi valitsus heaks kiitnud põllumajanduslike laenu andmise Eestile 236.710 Rootsi krooni suuruses. Sellest uuest laenust on määratud piimafaltiluste sisseadeete osmiseks P.-K. „Estonia“ 117.510 krooni, Tartu majandusühisusele samaks otstarbeks 59.200 krooni ja E. T. K. 60.000 krooni Skandia tüübiliste kalameeste paadimootorite osmiseks. Väetisainete osmiseks ei ole Rootsi valitsus võimalikuks leidnud laenu anda krediidi puudusel. Uue laenu andmise juures on tingimuseks tehtud, et lepingud olgu sõlmitud 1. oktoobriks s. a. ja samal ajal ka ostudega algust tehtud. „Kaja“ 10. mail 1925.

Veesõiduriistade ja jõuvankrite sissevedu. Nihäsi veesõiduriistade kui ka jõuvankrite juuremuretsemine väljamaalt on 1924. a. palju väiksemaks jäänud kui ta 1923. a. oli. Riigi statistika keskbüroo andmete järele toodi väljast 1923. a. üle 101 miljoni marga eest rauast aurulaevadid, 1924. a. aga ainult 10 miljoni marga eest. Mitmesuguseid vähemaid, veesõiduriistu toodi 1923. a. väljamaalt üle 59 miljoni marga, 1924. a. aga alla 2 miljoni marga eest.

Jõuvankrite sisseveoga on samuti. 1923. a. toodi sõiduaautosid üle 70 miljoni, 1924. a. aga alla 17 miljoni marga väärtuses. Veoautosid sissevedu vähenes 65 miljoni marga pealt 4 miljoni marga peale ja jalgrataste sissevedu 28 miljoni marga pealt 3 miljoni marga peale.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

27-31 aprillini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportikaupu.

22 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 289,4 tonni ja 14 saadetust bagaash-kaupu, kaal 921,0 klgr.

2. Transiitkaupu.

4 vagunit Daanimaa importeeritud bukspuust võitundri laudu, kaal 43,9 tonni ja 1 vagun segakaupa, kaal 5,5 tonni.

Kokku 5 vagunit transiitkaupu, ühes eksportkaupadega kokku nõukogude Venemaale saadetud 27 vagunit kaupu.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

3 vagunit kanepit, kaal 24,4 tonni, 7 vagunit takku, kaal 37,5 tonni ja 4 vagunit 184 elus seaga (a/s. „Külmetusele“).

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 14 vagunit kaupu, 6 saadetust bagaash-kaupu, kaal 213,1 klgr. ja 1 suure kiiruse kaubasaadetust, kaal 11,0 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

27-31. aprillini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

8 vagunit tsementi, kaal 114,7 tonni; 1 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 897 klgr.; 4 vagunit 24 hobusega; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 1192 klgr. ja 2 vagunit segakaupa, kaal 2,8 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit heeringaid, kaal 27,0 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 7,9 tonni; 3 vagunit kaalisoola, kaal 49,5 tonni; 1 tsistern bensiini, kaal 14,5 tonni; 2 vagunit põllutööriistu, kaal 2,6 tonni ja 6 vagunit segakaupa, kaal 10,9 tonni.

Aprillikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

20 vagunit segakaupa, 54 vagunit tsementi, 13 vagunit hobustega, 7 vagunit Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, 6 vagunit värsket kala, 2 vagunit majakraami, 1 vag. kasepakke, 1 vag. manufaktuurkaupa, 1 vag. masinaid, 1 vag. soolatud soolikaid, 1 vag. värnitsat, 1 vag. vanu kasukaid ja 1 vagun konfa.

Kokku aprillikuu jooksul Lätimaale saadetud 109 vagunit kaupa.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

29 vagunit segakaupa, 17 vag. põllurammu, 4 vag. suhkrut, 4 vag. heeringaid, 5 vag. rukist, 3 tsisterni bensiini, 4 vag. põllutööriistu, 1 vagun linu, 2 vag. klaaspudelisi, 4 vag. raudkaupa, 3 vag. tallanahka, 1 vag. emaileeritud nõusi, 1 vag. nisu, 1 platvorm lokomobiili osadega, 1 vag. siidi ja 1 vagun bagash-kaupa

Kokku Lätimaalt aprillikuu jooksul Eestisse tulnud 81 vagunit kaupa.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeeriumilt.

Daani

Daani kaubanduse ja tööstuse propageerimise piiririikides. Majandusl. teadetes 21.3.25. teatasime Daani äriühingkondate soovist, et Daani laevastik oma külaskäigu puhul piiririikides s. a. suvel Daani kaubanduse ja tööstuse tutvustamiseks neis riikides propageerivat teeks. Daani valitsus on nüüd otsustanud sellele soovile vastu tulla. Nimelt sõidab ühes laevastikuga piiririikidele külle, Daani välisministeeriumi majanduslike teadete büroo juhataja hra Erik Valeur, kelle ülesandeks on tähelepanu, mida arvurikka Daani laevastiku külaskäik piiririikide sadamates neis riikides äratav, nende kaubanduslike ringkondade tutvustamiseks Daani kaubanduse ja tööstu-

sega ära kasutada. Laevastiku külaskäikude puhul piiririikide pealinnades esineb hra Valeur seal väetavate kõnedega Daani olude üle, ning nende kõnede puhul näidatakse Daani välisministeeriumi ja äringkondade poolt väljaõõtatud Daani filmi. Daani äringkonnad loodavad, et laevastiku külaskäik ja seega ühendused olev propaganda Daanile ta kaubanduslikes läbikäimises piiririikidega tuntavalt kasu toob. Nagu näha, rehkendab Daani piiririikidega kui turuga kaunis suurel määral.

Daani suurkaupmeeste ühingu häälekandja „Bör-sen“ tõi kavatsitava majanduslike propaganda kohta piiririikides kaunis pika artikli, milles m. s. kauba-vahetus Daani ja nende riikide vahel s. a. 1922 ja 1923 käsitati.

Õhuhendus Daani ja Poola vahel. Hiljuti peeti Kopenhagenis ära õhusõidukonverents, millest osa võtsid Rootsi, Poola ja Daani õhusõidud esitajad, ja millel arutati Daani ja Poola vahelise õhuhendusliini asutamist. Tehti otsuseks nimetatud liini sisse seada ja sellel juba s. a. juunis proovilendusi, mis paar kuud kestaksid, ette võtta. Uue õhuliini tähtsamad punktid oleks Kopenhagen, Bornholm, Danzig ja Varssav. Ühendust pidavad lennukid oleks Poola omad, kuna Daani hooleks jääks signaliseerimis- ja julgeolekuteenistus Daani territooriumil. Liinil Kopenhagenist Danzigini tarvitatakse suuri, 2 mootoriga hüdroplaani, Danzigist Varssavini aga maalennukisi. Asjasse puutuv Poola õhusõiduselts saada, nagu kuulda, 10 aastaks konfessiooni kõnes oleva liini peale.

Kas see plaan teostatakse, pole veel kindel, sest see nõuaks asjast huvitatud maade valitsuselt suuri rahalisi ohvreid.

Daani väliskaubandus veebruaris 1925. Veebruaris s. a. impoorteeris Daani 188 miljoni Dkr. eest ja ekspoorteeris 166 milj. Dkr. eest, nii et sisseveo-ülekaal sellel kuul 22 milj. Dkr. suur oli.

Uus tulumaksuseadus Daanis. Hiljuti esitas Daani rahaminister riigipäevale uue tulumaksuseaduse eelnõu. Selle järele vähendatakse väikeste tulude ja varanduste omanikkudelt riigi kasuks võetavat tulumaksu, kuna aga suurte tulude ja varanduste pealt võetavat maksu kõrgendatakse. Ka kõrgendatakse päranduste pealt võetavat maksu. Seaduse läbiviimine suurendab riigi tulusid 5 miljoni Dnk. võrra aastas.

Daani riigi eelarve rahandusaasta 1925/1926 peale võeti läna 30. märtsil riigipäeva ülemkoja (landstingi) poolt vastu, kuna alamkoda (folketing) ta juba 21.3.25 vastu võttis. Nagu varemalt teatatud, tahtis valitsus sõjaväe kulused rahandusaastal 1925/1926 7¹/₂ miljoni Dkr. võrra vähendada ja seda summat ametnikkude palkade kõrgendamiseks tarvitada. Landsting aga lubas sõjaminiisteeriumi eelarvet ainult 0.7 miljoni Dkr. võrra kärpida, millega valitsus ka lõpuks leppis.

Abielulahutuste arv Daanis. 1923. aastal lahutati Daanis 1872 abielu., 1922. a. — 1308, 1921 — 1390 ja 1920. a. — 1223.

Daani Nationalbank'i bilans märtsis 1925. Daani Nationalbank'i märtsikuu bilans kannab õige tuntavalt krediidipiiramispoliitika templi. Nagu panga märtsikuu aruandest näha, vähenes panga bilans märtsikuu jooksul 14,8 miljoni Dkr. võrra (716,9 milj. Dkr. pealt 702,1 milj. Dkr. peale), misjuures laenuid pantobligatsioonide, borsepaberite ja sisemaaveks- lile peale ühtekokku 20 miljoni Dkr. võrra vähe- nesid. Krooniksile kasulikkude olude tõttu raha- turul suurenesid panga valuutatagavarad märtsi jook-

sul 11,3 miljoni Dkr. võrra (23,6 milj. Dkr. pealt 28.2.25. 34,9 milj. Dkr. peale 31.3.25).

31. märts. s. a. oli Nationalbank'i liikuva paber- raha hulk 452,3 miljoni Dkr. 453,5 milj. vastu 28. veebr. s. a. ja 462,6 milj. vastu 31. märts. 1924. Kullatagavara oli 31.3.25. 209,5 miljoni kr. suur.

Uus Daani riigilaen. Kuuldavasti tahta Daani valitsus lähemal ajal 60 miljoni Dkr. suurust sise- mist riigilaenu teha. Seda tahetakse tarvitada 1915. a. tehtud riigilaenu katmiseks, mille tagasimaksmise täht- aeg 1.8.25. on.

Daani kaubalaevastiku tulud a. 1924. Daani statistikadepartemangu andmete järele on Daani kaubalaevastik a. 1924. väljamaa sadamate vahel lae- vaühendust pidades ka 270 miljoni Dkr. teeninud. Sellest summas on aurulaevad ja ilma purjedeta mootorlaevad ka 96% teeninud, nii et purjelaevade (mootoriga ja ilma mootoriga) peale ainult ka 4% tuleb. A. 1923 oli Daani kaubalaevastiku kogutulu sõitudes väljamaal 235 miljoni Dkr. suur. Et kauba- laevastiku tulu 1924. a. suurem oli kui 1923. a., tu- leb sellest, et laevastik 1924. a. jooksul 60.000 br. rg- tonni võrra (auru- ja mootorlaevad) suurenes. Muidu aga ei olnud 1924. a. mitte parem kui eelmine, sest mõlematel aastatel olid kõik Daani aurikud tegevuses.

Daani karjasaaduste väljavedu 1925. a. I. veer- randil. Daani põllumajandusnõukogu teadete järele on Daani s. a. I. veerandi jooksul ekspoorteeritud 29.000 tonni võid (1000 tonni vähem kui vastaval ajal 1924) ja üle 50.000 tonni sealihä (17% rohkem kui vastaval ajal 1924). Munaeksport on s. a. I. veer- randil 50% suurem olnud kui vastaval ajal 1924.

Teated ettevõtete tegevusest.

Kauba Panga 1924. aasta tegevuse ülevaatest märgime järgmist:

Viimaste aastate tegevusele on karakteristiline ol- nud, et aasta algul ärielu tõusvat tendentsi on näida- nud; aasta esimesel poolel on hoiusummade kasv silmapaistev olnud, mis on võtmaldanud lähedamaid aktiivseid operatsioone; selle vastu on aasta teised pooled mõõdunud kriiside tähe all ja tagasiminekut ilmutanud.

Läinud aasta tegevust vaadates, maksab kõik eel- poolnimetatud täies ulatuses ka 1924. a. kohta. Uude iseäraldusena peab aga mõõdunud aastal Eesti marga valoriseerimist kuldkrooni abil ära märkima, mis rahaturul palju ärevust ja suurt tagasiminekut esile kutsus. Hoiusummade omanikud ei piirdunud mitte üks nende kuldkrooni alusele üleviimisega, vaid pal- jud ruffasid neid isegi välja võtma. Arusaadav, et see nähtus oma tuntavat mõju laenude andmise peale avaldamata ei jätinud; uute laenude andmist tuli ajuti- selist lõpetada ja vanade laenude pikendamisega piir- duda, et võimalust mõõda panga klientuuri raskest ajast üle aidata. Aasta lõpul paranes konjunktuur ja raha juurevool kasvab nii kiirelt, et aktiivsed ope- ratsioonid, soliidset paigutamist silmas pidades — passiivsetega samm ei saanud pidada.

Raskustest on aga sedakorda rahuloldavalt üle saadud. Mõõdunud aastal saavutatud tagajärgi võib, rasked aegu arvesse võttes, täiesti rahuloldavaks tunnistada. Äriaasta lõppes äriselsuga M. 67.998.892,75 ja puhtakasuga M. 1.526.297,57; kusjuures kustutusi on tehtud M. 503.537,32 väärtuses.

Panga tegevuse kasvu võiks allpooltoodud and- med illustreerida (milj. mrk.):

	Ärisesid	Hoiusummad	Laenuid
1920	22,7	14,1	15,5
1921	34,3	19,0	25,3
1922	46,6	27,8	35,7
1923	54,5	37,2	42,9
1924	67,9	46,6	43,8

Alamal järgnevad tähtsamad andmed Panga viimase kolme aasta aruannetest.

	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Aktiva:			
Kassa, jooksvad arved	14.568,1	5.206,0	5.659,8
Laenuid, disk, vekslid ja kontokorrent	43.795,2	42.971,6	35.900,3
Korrespondendid . . .	5.120,2	3.211,5	3.186,6
Liikumata varandus . . .	1.796,4	1.796,4	771,6
Garantid	1.023,2	—	—
Passiva:			
Põhi- ja tagavara kapitaal	6.794,5	6.596,7	6.205,3
Hoiusummad	46.469,4	37.204,0	27.642,4
Konto-korrent ja rediskont	5.958,3	5.835,8	4.851,4
Korrespondendid	2.799,5	614,1	3.792,4
Garantid	1.023,2	—	—
Puhaskasu	1.526,3	1.978,1	1.864,5
Bilans (muud arved ühes arvatud)	67.998,9	54.571,6	46.607,2
Tulud:			
Saadud 0/00	4.879,3	4.342,4	3.215,4
Saadud komisjon	3.789,6	3.170,3	3.242,7
Muud	1.140,5	690,8	874,1
Kokku	9.809,4	8.203,5	7.332,2
Kulud:			
Makstud 0/00 ja komisjon	4.323,7	3.298,5	2.290,3
Ärikulud	3.455,8	2.465,3	1.887,2
Kahju	503,5	461,5	815,9
Kokku	8.283,0	6.225,3	5.467,7
Puhaskasu	480,0	1.978,1	1.864,5

See on Eesti pankade bilansidest vist seni ainus, kus hoiusummad suuremad on kui laenuid.

Eesti Rahvapanga 1924. a. tegevuse aruandest toome alljärgnevad väljavõtted:

Möödunud aasta esimese üheksa kuu ilmastik andis lootusi põllumajanduse seisukorra tähtsaks paranemiseks. Nii vilja kui ka heina saak olid täiesti rahuldavad.

Kuid talve ei tulnud. Ja see mõjus halvavalt põlusaaduste realiseerimise, eriti aga karja korraliku toitmise ning karjasaaduste hulga peale aasta lõpukuudel.

Parem põllumajandusline aasta parandas osalt eelmiste aastate haavu. Kuid aasta algul tehtud põllumajandusliste laenude tasumine loomatoidu, seemnevilja ja kunstväetiste muretsemiseks ei võimaldanud suuremaid ülejääkisid pankadesse hoiule panemiseks, vaatamata selle peale, et maikuu Tallinna pankade nõukogu poolt maksta pandud kõrgendatud hoiu 0/00 üle maa maksuma pandi ja elavama rahavoolu pankadesse oleks pidanud esile kutsuma.

Üldiselt võib märkida, et 1923. a. lõpul ja 1924. a. algul Eesti Panga poolt antud põllumajandusliste laenu hädapärasemat põllumajandusliste laenu tarvet rahuldasiid ja laenude nõudmisi ühispankade ja Eesti Rahvapanga vastu vähendasid.

Tarvidust uute põllumajandusliste laenude järele läinud aastal oli märksa vähem tunda kui aasta eest.

Sellepärast ei mõjunud ka „kraani keeramine“ põllumajandusliste ja ühistegelise krediidid peale mitte

sedavõrd halvavalt, nagu seda kaubandus ja tööstus armastavad tõendada.

Et kaubanduses ja tööstuses 1924. a. tõsisemate raskuste algusaastaks oli, kus terve rida suurkaubandusliku osahisjusi ja kaubamehete ning mitmesuguseid tehaseid Tallinnas ja mujal linnades surmale suikus, siis mõjus sarnane kokkuvarisemine paratamatult ka pankade tegevuse peale

Kuigi nende raskuste all peale „Meripanga“ ja Eesti-Prantsuse panga Tallinnas teised aktsiapiangad oma tegevust ei ole lõpetanud, kuid suurem osa nendest ei saa ka oma tegevuse laienemiseks kiidelda. Ühispankade juures võib aga siiski järjekindlat tegevuse laienemist ja edu märgata.

On ellu kutsunud mitmed uued ühispankad, kellest Ambla ja Tõrva, kes alles aasta lõpukuudel tegevust algasid, kohe hoogsalt tööle asusid.

Ka hoiusummade juurevool ühispankades on üldiselt rahuldav.

Eesti Rahvapank ei või küll oma läinud aasta tegevust eriti edukaks pidada, kuid tal pole ka põhjust kurvastada.

Aasta algul oli Eesti Rahvapanga kaudu riiklisi laenusid välja antud Mk. 89.510.662,—, aasta jooksul anti uusi laene üle Mk. 30 miljoni. Aasta lõpuks oli väljas riiklisi laenusid Mk. 134.212.221,—, mis üksikute maakondade ja laenu liikide järele järgmiselt jagunesid:

Inventari laenu asunikkuudele maakondade järele:		
Harju maak.	674 asun.	15,7 milj. mrk.
Järva	530	11,8
Lääne	577	12,5
Pärnu	229	5,4
Saare	212	3,6
Tartu	983	23,8
Valga	93	2,4
Viljandi	427	8,5
Viru	841	17,4
Võru	371	9,1
Kokku	4937	110,2

Riiklist kalameeste laenu:

Võrkude muretsemiseks 643 laenajale 14,0 milj. mrk., paafide ja mootorite ostmiseks 173 laenajale 7,0 milj. mrk., ärikapitaaliks 17 laenajale 2,7 milj. mrk., kokku 23,4 milj. mrk.

Panga kapitaalide koosseisu muutused on aasta jooksul olnud üsna väiksed, samuti pole panga osatähtede osanikkude keskel kuigi palju muutust.

Eelmise aasta aruandes märkisime, et 1923. a. lõpul võrdlemisi suured hoiusummad kandsid juhuslist laadi. Läinud aastal on need juhuslised mahutused suuremalt osalt välja makstud, mille tõttu hoiusummade üldsumma aasta lõpul oli väiksem kui aasta algul.

Ent sarnane hoiusummade vähenemine ei ole siiski sundinud pank oma aktiivoperatsioone koomale tõmbama. Sest aasta algul oli pangal omal arvel välja antud laenude summa Mk. 55.653.000.—, aasta lõpul Mk. 57.950.000.—. Seda võidi kätte saada tarvilise ettevaatuse läbi, mille tõttu 1923. a. Eesti Pangas avalust krediitide mitte sel ajal ei kasutatud, kui oli juhuslised suuremaid mahutusi ühistegelisel asustel.

Järgnevat tabel näitab laenude jaotust asutuste järele aruande aasta algul ja lõpul.

	Aasta algul	Aasta lõpul
Ühispangad	21.677.052,50	24.627.543,—
Teised ühistegel. asutused	24.710.157,74	20.535.035,—
Kokku ühistegel. asutused	46.387.210,24	45.162.578,—
Eraisikud ja asutused	9.265.893,88	12.787.396,—
Üldse	55.653.104,12	57.949.974,—

Nagu see tabel näitab, on laenude üldsumma suurenenud aasta kestel ligi kahe ja poole miljoni marga võrra. Et see suurenemine on sündinud peaaesjalikult mitteühistegeliste asutuste laenu andmise läbi, on tingitud olnud juhtumisest, kus pank oli sunnitud oma kohustuskirjade põhjal ühe (A. Hanko) laevaäri eest summe välja maksma, mis küll kindlustatud, kuid milliste sissenõudmine aasta lõpuks ilma suuremate pöretusteta ei olnud võimalik.

Muul juhtumustel on mitteühistegeliste asutuste laenu andud peaaesjalikult ühistegeliste asutuste vekslite diskonteerimiseks, mis oli andud mõne kodumaa tööstusettevõttele.

Korrespondentide võrk on aasta kestel laienenud 20 ühispanga pealt 29 peale. Peale selle on rida väljaspool võrku olevaid ühispanke korrespondeerima hakanud, nii et üldine E. Rahvapanga ühispankade korrespondentide arv oli aasta lõpul 46, peale selle veel 7 aktsiapanka-korrespondenti ja üks kogukondline sisemaal ja 4 ühistegelise keskpanga väljamaal.

Ühes korrespondentide arvuga kasvavad loomulikult ka korrespondent-operatsioonid. Kui 1923. a. E. Rahvapank täitis 6815 mitmesugust korrespondentide ülesannet, ning andis ise oma korrespondentidele 4110 ülesannet, siis olid need arvud 1924. a. kestel vaevalt 12.556 ja 7.486.

Panga tegevuse üldtagajärjed on täiesti rahuldavad. Kuigi läinud aasta tegelik kuluarve on palkade ja muude ärikulude alal suurenenud üle Mk. 350.000 —, võrreldes eelarvega, siiski on tegevuse lõputulemus parem, kui ette nähti. Tulusid oli ette nähtud Mk. 9.685.000.—, saadi — Mk. 12.169.443.—, kulusid oli ette nähtud Mk. 9.285.000.—, tehti — Mk. 11.388.660; sellega on ülejääk kavatsitava Mk. 400.000.— asemel Mk. 1.780.783.—.

Kui võrrelda saadud tulusid, tehitud kulusid ja ülejääki aasta lõpul väljas olnud laenu kogusummaga, siia juure arvates ka kõik riiklised laenud, siis näeme, et 1924. a. kulu 0/0 on pisut kerkinud: 1923. a. 2,61/0 pealt 2,78/0 peale. Puhaskas ülejääk on seal juures alanenud 1,19/0 pealt 0,96/0 peale. Sellega üldine pinevusprotsent kõikide laenude pealt $(2,78 + 0,96) = 3,74/0$ ehk 0,06 väiksem eelmise aasta pinevusprotsendist.

Järgnev tabel näitab viie aasta panga tegevuse lõputulemusi, võttes ärikulu ja puhtakasu 0/0 väljaarvamise aluseks kõigil aastatel aasta lõpul väljasolevad laenusummad:

Aastad	Ärikulu 0/0	Ülejäägi 0/0	Üldine pine- vus 0/0
1920	8,76	3	11,76
1921	9,59	2,57	12,16
1922	2,45	1,12	3,57
1923	2,61	1,19	3,80
1924	2,78	0,96	3,74

See tabel võimaldab kokkuvõlliliku ülevaadet. Ta näitab, et panga tegevus on viimasel kolmel aastal olnud ühtlane, kusjuures peardõhku on pandud selle peale, et laenu võimalikult odavaks teha s. o. pinevusprotsenti alandada.

Kui meie siia juure lisame, et pank peale esimese tegevusaasta, kus tegevus kestis kõigest 8,5 kuud, mille tõttu maksti ka osakasu 7/0, on pärastpoole järjekindlalt maksnud osakasu 10/0, et tema on suutnud koguda enda ümber kaugelt suurema osa elujõulis ühispanke ühes nende piirkonna majanduslike eluga, et ta mitmelgi pool sel teel võimalust on pakunud uusi põllumajanduslike ettevõteteid luua ja jõukust tõsta, siis võime täielise rahuldustundega tema esimese viie tegevusaasta peale tagasi vaadata ning loota, et järgmised viis aastat märksa suuremaid tagajärgi tootavad.

Alamal järgnevad tähtsamad andmed Panga viimase kolme aasta aruannetest:

	31.XII.24	31.XII.23	31.XII.22
Aktiiva:			
Kassa, välisraha ja jooksvad arved	6.989,8	5.941,4	2.157,7
Laenu	66.869,9	61.565,6	28.863,5
Korrespondendid	14.235,3	7.742,4	5.396,7
Asunikkuude laenud	98.646,0	79.910,7	59.044,6
Kalameeste laenu	21.313,7	—	—
Liikumata varandus	10.950,4	10.950,4	10.950,4
Garantiid	38.373,2	—	—
Passiva:			
Kapitaalid	10.949,0	10.157,4	4.362,4
Hoiusummad	31.810,3	48.111,6	18.101,2
Rediskont ja passivlaenu	23.820,4	13.051,9	8.926,6
Korrespondendid	16.276,2	3.905,0	2.385,0
Riigikassa	119.889,7	89.510,7	59.044,6
Võlg liikum. varand. pealt	7.125,0	7.509,3	10.000,0
Garantiid	38.373,2	—	—
Puhaskasu	1.780,7	985,0	331,9
Bilans (ühes vähemate arvetega)	259.598,2	177.611,1	107.529,1
Tulud:			
Saadud 0/0	8.099,4	4.548,0	2.305,0
„ komisjon	4.070,1	4.585,8	2.487,4
Muud	—	—	—
Kokku	12.169,5	9.133,8	4.792,4
Kulud:			
Valitsuse ja ärikulud	5.152,3	3.945,2	2.050,1
Makstud 0/0	4.828,2	3.186,0	1.556,2
Komisjon	195,8	39,8	75,6
Muud	212,4	167,4	125,6
Kokku	10.388,7	7.338,4	3.807,4
Puhaskasu	1.780,8	1.795,5	985,0

„Pärnu Pank“ a/s juhatus teatab, et peakoosoleku otsusel 7. maist s. a. ja rahaministri loaga annab Pärnu Pank välja 5.000 uut aktsiat, nominaalhinnaga Mk. 1.000, kokku Mk. 5.000.000.—. Aktsiate väljaandmise hinnaks on määratud Mk. 1.050, mis järgmiselt tasutakse: 20. V. 25. a — 550 marka ja 20. VI. 25. a — 500 marka; sellest läheb 1.000 marka põhikapitaaliks, kuna 50 marka kuludeks ja tempelmaksuks.

Uued aktsiad võtavad osa 1925. a. dividendist lga 4 vana aktsia peale langeb üks uus.

Trükitööstuse o/ü „Vaba Maa“ 1924. a. aruanne, mis 31. dets. Emk. 19.817,1 tuh. peale tasakaalu on viidud, näitab puhaskasu Emk. 1.233,1 tuh. Tulusid on 1924. a. jooksul Emk. 14.667,8 tuh. saadud; kulusid oli sama aja jooksul — 13.434,5. Tähtsamate arvete seis oli järgmine (tuh. Emk.): kassa, jooksvad arved ja välisvaluuta — 1.849,5, debitorid — 3.918,1, liikumata varandus — 7.104,0, liikuv varandus — 5.846,7, kapitaal — 12.031,0, amortisatsiooni kapif. — 2.552,6, kreditorid — 3.841,4.

Sakala Pank on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 2,9 milj. lõpetanud, millest arvati (milj. Emk.): dividendiks — 1,5 (15/0 aktsia pealt), tagavarakapitaaliks — 0,5, ülejääk riigimaksudeks, juhaf. ja ametn. tasuks. Ariseis 31. dets. 1924. a. Emk. 96,1 milj. Tähtsamate arvete seis oli (milj. Emk.): kassa — 1,5, diskonteeritud vekslid ja laenu — 83,2, korrespondendid — 3,9, põhikapitaal — 10,0, tagavara ja spetsiaalkapitaal — 1,1, hoiusummad — 40,4, laen Eestl Pangast — 30,9, korrespondendid — 4,3.

Valga Pank on läinud tegevusaastal tulusid Emk. 7,4 milj. saanud (saadud 0/0 — 4,4 ja komisjon — 3,1), millest kulud Emk. 4,7 milj. maha arvates, puhaskasu

Emk. 2,7 milj. järele jääb. Dividendiks määrati Emk. 1,3 milj. (32% aktsia pealt). Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 48,4 milj. Tähtsamate arvete seis oli (milj. Emk.): kassa ja jooksvad arved - 2,4, laenu - 40,5, korrespondendid - 2,0, põhikapitaal - 4,0, tagavarakapitaal - 1,7, hoisummad - 20,3 korrespondendid - 6,6, konto-korrent - 8,4.

Paberivabriku o/ü. „Koil“ lõpetas läinud tegevusaasta kasuga Emk. 5,7 milj. Emk. 2,1 milj. vastu 1923. a. Kasust arvati (milj. Emk.): dividendiks - 0,6 (25% aktsia pealt), amortisatsiooniks - 3,3, juhatajasele, nõukogule ja ametn. tasuks - 0,7, heategevaks otstarbeks - 0,2, ülejääk riigimaksudeks ja omakinnitustfondiks. Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 160,7 milj. tasakaalus.

Järgnevad o/ü. läinud kolme aasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa	0,2	0,8	0,7
Debitorid ja vekslid	52,6	20,1	22,7
Liikuv ja liikumata varandus.	63,8	55,0	16,1
Valmiskaubad, poolvalmiskaubad ja tooresained	37,0	29,5	31,7
Passiva			
Kapitaaliid (põhik.-1,5)	6,3	5,7	4,6
Kreditorid ja vekslid (selles hüpoteegid - 40,1)	146,9	94,5	61,7
Kas u	5,7	2,1	2,5
Bilans ühes muuga	160,7	105,4	71,3

Pärnu linatööstuse a/s. äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 41.512,2 tuh. Aruanne näitab puhaskasu Emk. 270,7 tuhat. 1924. a. eest dividendi määratud ei ole.

Likööri ja viinavabrik „Tallinna viinavabrik“ u läinud tegevusaasta aruanne näitab puhaskasu Emk. 0,3 milj., (tulud - 12,0 ja kulud - 11,7). Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 13,2 milj.

Saarte Ühispank on läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 0,5 milj. lõpetanud. Osakasuks määrati Emk. 0,1 (8%). Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 20,6 milj.; osakapitaal - 1,4.

Tallinna Majaomanikkude Panga 1924. a. tulude ja kulude aruanne (tulud - 1,9 milj., kulud - 1,4) näitab puhaskasu Emk. 0,5 milj. Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 20,4 milj.

O/ü. „Havanna“ on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 2,3 milj. lõpetanud. Äriseis 31. dets. Emk. 17,4 milj. Põhikapitaal Emk. 10,0 milj.

Järgnevad o/ü. läinud kolme aasta aruanded (milj. Emk.):

Aktiiva	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa	0,2	0,2	0,4
Debitorid ja vekslid	6,8	17,4	7,7
Inventaar	9,7	9,7	8,2
Valmiskaubad, tooresained	—	30,5	61,5
Passiva			
Kapitaaliid	13,9	12,8	11,5
Kreditorid ja vekslid	1,2	42,8	61,1
Kas u	2,3	2,2	3,2
Bilans ühes muuga	17,4	58,1	76,8

Ärikalender.

14. mail.

A/s. „Forest“ aktsionäride korralline peakoosolek kell 4 p. l. Tallinnas, Merepuiestee 17. A/s. „Silva“ aktsionäride korralline peakoosolek, kell 3. p. l. Tallinnas, Merepuiestee 17. O/ü. „Seltskondlik Maja“ osanikkude korralline aasta-peakoosolek, kell 6 p. l. Aia tän. 12.

15. mail.

A/s. „Jörgen Raaschan ja Ko.“ korralline peakoosolek, kell 4 p. l. Tallinnas, Narva mnt. 67. A/s. „Vennad Tofer“ korralline peakoosolek kell 5 p. l. ärruumes, Tallinnas, Rataskaevu tän. 6. Pärnu Laeva-aktiaseltsi korralline peakoosolek kell 12 p. l. Pärnus, Pühavaimu t. nr. 8. Puutööstuse aktiaseltsi „Narova“ (end. A. P. Kotschnev) aktsionäride teistkordne korralline peakoosolek kell 5 p. l. seltsi ruumes, Tallinnas, Narva mnt. nr. 27.

16. mail.

„Karl Schoeme“ aktsionäride korralline peakoosolek kell 8 õhtul, Tallinnas, Harju t. 32. A/s. „Volta“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. tehase kontoris, Tallinnas, Soo tän. 27.

17. mail.

A/s. „Dvigatel'it“ aktsionäride üldine koosolek kell 12 p. S. Roosikrantsi t. 21-2.

20. mail.

A/s. „Asserin“ tsemendivabriku aktsionäride korralline peakoosolek, kell 3 p. l. Tallinnas, Merepuiestee 17. Eesti-Vene panga aktsionäride erakorraline peakoosolek, kell 5 p. l. panga ruumes, S. Karja tän. 18.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsus (Tallinnas, Tehnika t. 16-d), kirjalikul, 19. mail s. a. kell 10 homm. - 101 klm. peal ja Kopli t. kahekordsete puust elumajade ehitustööd.

Metsade peavalitsus, suusõnalisel, 22. mail s. a. kell 12 päeval (järelepakkumine 25 mail) - endise Voltvehi mõisa härrastemaja ümberehituse ja uue sauna ehitustööd.

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekanne. Petrogradi tiisikuse vastu võitlemise seltsi varandus, mis asub Narva-Jõe-suus, on hoolekande alla võetud. (R. T. nr 75/76).

Abieluvaranduse lahutamise lepingud. Aleksander Niiholm ja Ines-Dagmar Niiholm; Madis Kuude ja Alviine Kuude; Jaan Andrese p. Andrekson ja Elise Jousepi t. Andrekson, endise mehe järele Feldt, sünd. Lesmann; Mihkel Lass ja Anna Lass; Gustav Raaga ja Klaudia Raaga, sünd. Kaimova; Gerhard Treumund ja Liine Treumund, sünd. Naarits. (R. T. nr. 75/76 - 1925.) Kurt Fersen ja Madeleine Fersen; Wolf-Louis-Friedrich Leonhardi p. Kessler-Rossillon en Bugey ja Margarethe-Florentine Pauli t. Kessler-Rossillon en Bugey, sünd. Liman; August Jüri p. Kiftask ja Adele Peetri t. Kiftask, sünd. Zimmer; Eduard Madise p. Koch ja Marie Andrese t. Koch, sünd. Koop. (R. T. nr. 77/78 - 1925.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	19—25. märts.	26. m. 1. apr.	2—8. apr.	9—15 apr.	16—22. apr.	23—29. apr.
Teravilja ja jahu . . .	113	126	106	11	125	90
Kartulid . . .	39	68	71	18	161	78
Elus loomi . . .	46	80	54	43	95	128
Linu ja takku . . .	21	10	16	1	4	6
Põletispuid . . .	670	424	381	96	350	327
Muud metsa- materjali . . .	666	434	462	96	549	529
Põlevkivi . . .	183	164	137	39	138	103
Turvast. . . .	18	5	9	6	2	—
Tsementi	34	46	64	9	111	64
Lupja	7	10	11	3	14	18
Muud erakaupa . . .	1088	850	1057	414	1112	922
Kokku	2885	2217	2368	736	2661	2265
Raudtee veod	215	228	235	86	314	324
Kokku laadit.	3100	2445	2603	822	2975	2589

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	26. m.— 1. apr.	2—8. apr.	9—15. apr.	16—22. apr.	23—29 apr.	30. apr. 6. maini.
Teravilja ja jahu	4	11	3	2	2	1
Kartulid	9	75	34	151	117	16
Põletispuid	184	173	64	120	164	57
Metsamaterj.	202	471	224	442	549	505
Linu ja takku	5	3	9	—	1	2
Põlevkivi	25	99	54	88	74	50
Turvast.	5	3	2	2	—	—
Muud erakaubad	454	188	164	190	340	307
Kokku	886	1029	575	995	1247	938

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Kullakatte ja tsirkulatsiooni liikumine. Aprilli kuu lõpul oli rahamärke liikvel 3.495 miljoni marga ümber ja nende kullakate endise arvestamise viisi järgi tõusis 33,23% peale, seega 3,7% võrra vähem märtsi lõpuga võrreldes.

Uue kullakatte arvestamisviisi järgi on üldisest, riigikassa ja Eesti Panga ühisest tsirkulatsioonist 2.500 miljoni marka katmata, kuna üle selle olev osa täielikult, mark marga vastu, välisvaluutaga ja kullaga kaetud peab olema. Peale välisvaluuta ja kulla võib katte hulka lugeda ka osa äri välisvaluuta vekslid, kuid mitte üle 180 miljoni. Sellest arvestamisest välja minnes on aprilli lõpuks kullakate küllalt suur, et täielikult katta seda osa tsirkulatsioonist, mis nõutud kinnitatud määrukses.

Üldtsirkulatsioon on 3,495 miljoni mk.; sellest võib katmata olla 2.500 miljoni, jääb seega täielikuks katmiseks 995 milj. marka. Kullakate samal ajal ulatab aga ligi 1.162 miljoni marga peale ja on seega 116,7% suur.

Kullakatte liikumisest viimastel kuudel endise arvestamise järgi saame järgmise soodsa pildi:

	1924 a.	1925 a.
31 jaan.	43,8 %	34,1 %
28 veebr.	46,1 %	36,3 %
31 märts.	41,6 %	37,0 %
31 aprill.	35,3 %	33,2 %

Selle järgi langes 1924 a. kullakate 43,8% pealt kolme kuu jooksul 35,3% peale, seega 8,5% ehk ühe viiendiku, kuna 1925 a. profsendi langus oli kõigest 0,7%. Viimase kuu kahanemine oli 1924 a. 6,5%, kuna tänavu ainult pool sellest — 3,8%.

Kõik see kõneleb normaalsemate olude valitsemisest majanduslistes avaldustes, kuid veel rahulikumat

liikumist võime konstateerida tsirkulatsiooni enese kõikumises. Seda tõendavad alljärgnevad võrdarvud:

	1924. a. Võrdarv.		1925. a. Võrdarv.	
31. jaan.	3.260,3	100	3.465,0	100
28. veebr.	3.410,2	104,6	3.487,0	100,6
31. märts.	3.520,7	108,0	3.553,5	102,3
30. aprill.	3.503,1	107,4	3.495,0	100,8

Need kolm kuud sisaldavad eneses terve sesooni kõikumisi kahel viimasel aastal, nimelt kevadise tsirkulatsiooni kasvamise perioodi (seletused vaata „Eesti Majandus“ nr. 8.). Märtsi ja aprilli kuudes peatub tsirkulatsiooni suurenemine valuuta ostust keskpanga poolt; siit algab markade tagasi valgumine keskpanga kassasse, surnine tsirkulatsiooni kahanemine, kus margad vahetatakse valuutaks väliskohustuste katmiseks. Eelmistel aastatel suurenes rahahulk veel kas aprillits ehk jäi märtsikuu summa lähedusse. Tänavu algas kahanemine aga juba märtsikuu keskpäiga. Kui ühelt poolt rõõmustab nähtus, et tsirkulatsiooni kokkutõmme algab varem, valmistab muret järeldus sellest: et valuuta ostmine varem alanud. Loota tuleb siiski, et valuuta nõudmine ka varem vaibub, kui harilikult.

Muidu peab aga tänavuses tsirkulatsioonis konstateerima imelikult väikest kõikumist kevadises tõusus, kuna läinud aastal see ligi neli korda ägedam oli.

Tsirkulatsioon 7. mail s. a. oli ligi 3.376 milj. mk.

V. P.

Eesti panga äriseis.

Miljonites markades.

	30. IV. 1925.	23. IV. 1925.	15. IV. 1925.	31. III. 1925.	30. IV. 1924.
Aktiva.					
Kassa	787,2	716,5	689,4	715,5	863,4
Kuld, hoisum- mad väljam. ja välisvaluuta kassa, millest maha arvatud väliskohustu- sed	751,5	807,5	883,2	892,7	524,8
Sell. „Loro“ debet	129,4	129,5	127,1	123,5	220,4
Välisvaluuta vekslid	274,2	263,7	273,7	282,2	463,9
Diskont. vekslid	1.575,5	1.556,5	1.540,8	1.528,8	1.695,6
Mitmes. kindlus- tatud laenud	4.139,9	4.018,0	4.054,1	4.039,5	3.591,2
Sellest akkred. ja gar. laenud	676,5	660,5	657,8	652,7	815,1
Passiva.					
Kapital ja taga- vara kapitalid	398,0	398,0	398,0	398,0	325,0
Pangafähed	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0
Hoisummad	3.896,9	3.837,8	3.961,1	3.956,4	3.226,1
Sellest riigik. hoisummad	2.531,5	2.382,3	2.557,8	2.696,7	1.877,0
Akkreditiivid ja garantiid	558,8	541,4	537,2	546,3	809,7

Tsirkulatsiooni vähenemisega, mis sesooni nähtus, käib kaasas Eesti Panga kassade suurenemine. Viimase kahe nädala jooksul ulatab see tõus 97,8 milj. marga peale: 15. aprillil oli kassa 689,4 milj. mk., kuna kuu viimasel — 787,2 milj. mk. Alanud kasvamine kestab veel suurema hooga edasi ja 7. mail olid kassad juba 875,5 milj. mk., mis uue suurenemise 88,3 miljoni võrra annab.

Kassade suurenemine sündis peaaegu täielikult välisvaluuta müügi arvel, mis 15-st saadik hoogsama kuju omändanud. Kahe nädala jooksul on panga vabad välisvared 131,7 milj. marga võrra kahanenud, millest viimase nädala peale 44 milj. marka langeb.

Hoiusummades tuli ilmsiks 59,1 miljoniline suurenemine peale 23-dat, mis siiski ei suutnud katta eelmise nädala kahanemist, nii, et võrreldes 15. aprilli hoiusummade seisuga, viimased kuu lõpul veel 64,2 milj. mk. vähemad, ja 3.896,9 milj. peal seisavad. Läänud aastal olid hoiusummad suure kahanemise tõttu 3.226 miljoni peale langenud.

Riigikassa hoiusummad, mis kolmesaja miljoni võrra kahanesis kuu jooksul, näitavad uuesti suurenemist ja lõuses viimasel nädalal 150 miljoni võrra.

Laenude arved näitavad suurenemist. Diskonteeritud vekslid kasvasid peale 15-dat 34,7 miljoni ja

kontokorrent ning muud kindlustatud laenud 85,8 miljoni marga võrra. Osa suurenemisest tuli tasumata veerand aasta protsentide juure kirjutamisest kuna osa siiski uute laenude arvele panna tuleb. Välisvaluuta vekslid, mis peale 15-dat 10 miljoni võrra kahanesis, kasvasid uuesti 274,2 miljoni peale, seega vähe suuremaks kui kuu keskel. Akkrediitviide- ja garantii-laenud suurenesid aruande nädala jooksul 16 miljoni marga võrra. Tänavune garantiide tarvitamine on ligi paarsada miljoni vähem, kui läinud aastal vastaval ajal.

Viimased välisbörsede kursid *).

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.
	7. V	30. IV		7. V	7. V		30. IV	7. V		3. V	23. IV	
Naelsterling	-	-	-	16.57	18.11	18.135	175	190.50	192.40	4.3937	4.8462	4.8525
Dollar	4.387	4.8414	4.8525	3.776	3.74	3.7375	39.85	39.70	39.70	-	-	-
Prantsuse frank	67.50	92.37	93.35	24.70	19.60	19.425	258	206.50	209.50	-	-	-
Helveetsia frank	-	-	-	67.35	72.45	72.325	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon	16.585	18.15	18.12	-	-	-	10.56	10.70	10.645	-	-	-
Soome mark	175.25	192.40	192.25	9.46	9.44	9.41	-	-	-	Praaga		
Daani kroon	25.765	25.97	25.75	64.30	69.95	70.40	678	734	739	1924 a.		
Hollandi gulden	11.692	12.765	12.0875	141.85	149.95	150.25	14.94	15.88	15.96	7. V	30. IV	7. V
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	10.60	10.70	10.65	9	9	9
Kuld per unts	94/1	84/11	84/11	-	-	-	-	-	-	-	-	-

100 Eesti marka Berliinis 24. aprillil 1925. a. - 1.123
 2. mail " - 1.120
 5. " " - 1.133
 7. " " - 1.118
 " " Londonis 24. aprillil " - 1.820 mk. üks £.
 " " " 2. mail " - 1.820 " " "

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas s. t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Inglise parlamendi eelarve väelustes kulla peale tagasimeetiku seaduse eelnõu üle avaldas sir R. Horne need tõsised põhjused, mis Inglise maa kulla peale üle minema sunnivad: „Kui meie loobume seaduse vastuvõtmisest, siis avaldab see meie sterlingi kursi peale kõige halvemat mõju. Oleks äärmise nõrkuse tunnus, kui meie kui ilma rahanduse keskkohi, avalikult seletaks, et pole veel selleks sammuks küpsed.“ Varakantsler Churchill täiendas seda seletades, et kui inglased seadust mitte vastu ei võta, siis kaotab igaüks usu sterlingisse kui kindlasse valuutasse, ning võib juhtuda, et ilmakaubandus võtab tarvitusele läbikäimises dollariid. See on siis antud lubadusest kinnipidamine, mis ilmale kullastandardi toob. Kulla triumf, rahvusvaheline esijärguline majandusline sündmus peale sõda, mis kisub kaasa omas uues veeluses kõiki rahvaid, mis teeb sterlingi jälle ilma solitidmaks valuuta üksuseks.

Inglise pangale anti lubadus müüa kulda selle vabaks laskmisel mitte alla 400 untsi puhast kindla hinnaga

77 sh. 10½ pensi standard.-milj. Seega on, juure arvates kinnituse, prahi jne., kuldpunktideks London-Ameerika vahel 4.8480 doll. ja Ameerika - Londoni vahel 4.9067 doll.

Naelsterling kerkis viimasest aprillist saadik 4,81 pealt kohe 4,84 ja hiljem 4,85 peale; seega puudub veel ainult poolteist punkti. Vastavalt on tõusnud naelsterlingi kurs igal börsel Stockholmis - 18 145, Helsingis 192,40, Tallinnas 1823. Skandinaavia valuutadest näitab Rootsi kroon halvenemist just maikuu päevades: 29. aprillil 3,71 dollari eest, 8. mail - 3,74. Selle vastu tõuseb Norra kroon; nii makseti ta eest 8. mail Londonis 29,70, Stockholmis 61,00, 8. mail aga 28,78 Londonis ja 62,95 Stockholmis.

Prantsuse frank püsib vähestele kõikumistega 92-93 vahel ootuses uue rahaministri Caillaux poolt ette- võetavaid parandussamme riigirahanduses.

Eesti mark näitas Helsingi börsel 5 punktist tagasi minekut 10,70 pealt 10,65 peale ja Berliinis 1,13 pealt 1,118 peale.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Heeringad Norra Sloe	tünn	—
Ingl. ja Ameerika sort	pd.	755—780	Liha, sea, I. sort	pd.	1800—1860
„sõre Ameerika	”	785—	„ looma, I. sort	”	1160—1260
„J. Puchk ja Pojad“ suurveski			Pekk, eksport. I s.	”	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Heinad, aasa	vaguniviisi	—
klg. eest ühes valge puuvillase			Õlikoogid, linaseemne	”	—
kottiga:			„ palmi	”	—
Patent rukkipeül	50 kg.	1850	„ päevalille	”	305—
Manna	”	2900	„ soja	”	335—
Sõre saiajahu	”	2625	Nisukliid	”	240—255
„20 n. kottides	pd.	900	Rukkikliid	”	—
„Eesti parem“ saiajahu	50 kg.	2575	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54
„20 n. kottides	pd.	860	„ Mitkal, ekstra	”	34,50—41,25
„Kalev“	50 kg.	2450	Lina, Liiwi R.	pd.	2600—
„Kungla“	50 kg.	2350	„ Petseri	”	2900—3000
„Sampo“	”	2200	„ Tartu	”	2700—2750
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Lina, Võru	”	2800—2850
nisu, pehme	pd.	730—825	Lina seemned, õli 87¼% basis fr. Tall.	”	—
„sõre	”	860—	„ külvi 98%	”	—740
„pehmed, teised sordid	”	—	Takud, Codilla I.	”	—
„I sort	”	—	„ II.	”	—
Rukki jahud	”	385—390	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	”	52—54
„püül	”	—	„ Newcastle	”	50—51
Nisu, Vene	”	530—560	„ sepa	”	58—60
Rukis Eesti	”	—	Koks, valu	”	85—90
„Vene	”	—	„ gaasi	”	85—
„Ameerika	”	—375	Põlevkivi, I. sort	”	10
Kaerad, toidu, Eesti	”	345—	Põlevkivi II. sort	”	7,50
„seemne, Vene	”	385	„ III.	”	5
Odrad, Õlle	”	425—435	Raud sordi	”	265—275
Erned, rohelisted, Eesti	”	—	„ kandetalad (T)	”	280—300
„Hollandi	”	630—	„ vits.	”	410—480
Riis, Burma II.	”	700—	„ raud plekk	”	370—535
Kartulid, eksport fob Tallinn	”	100—105	„ „ tsingitud	”	720—760
„piirituse	”	75—80	Teras Inglis	”	—
Kartuli tärklis „Superieur“	”	750—	„ Saksa	”	—
Piim, pudelites	ltr.	18—	„ nikkel	”	—
Või, meierei, eksport	n.	110—112	„ vedru	”	480—490
Või siseturg	”	—	„ tööriistad	”	1200—1400
Margariin, väljamaa	”	49—56	„ talla	”	—
Juust, koh. Schweitsi. Kodumaa.	pd.	2900—3000	Malm	”	170—200
Kaseiin	”	500—600	Inglitina	”	9000—9500
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	”	10,5—11,5	Seatina	”	1400—
„II. s.	”	10—	Vask, plekk punane	”	4000—4300
Kakao, Inglis	”	2300—2400	„ valge	”	3700—4200
„Ameerika	”	1600—	Tsink-plekk	”	1700—1800
„Hollandi	”	2600—	„	”	—
Kohvi, Rio Santos	”	5400—5800	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6	”	650—670
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	”	6000—7400	„ Ameerika	”	560—620
„Mexiko	”	—	„ Ameerika autoõli	”	725—950
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	”	—	„ Ameerika vacuum	”	1400—1500
„Orange Pekoe, Java	”	7200—7600	Tsilindriõli, Vene	”	950—
„Tsellon	”	7600—8000	„ Ameerika harilik aur 280 ^o	”	—
„Moning. Hiina	”	4800—5000	„ ülekuumanud „ 320 ^o	”	1040—1050
Suhkur peenike valge, Saksamaa	”	750—755	Põlevkivi õli	”	170—220
„Java	”	—	„ pigi	”	220—
„Poola	”	—	Nafta, Vene	”	260—
„Czechoslovaakia	”	760—765	„ Ameerika	”	320—230
Siirup, kartuli, B 42 ^o	”	850—	Petrooleum, Vene	”	270—280
„B 38 ^o	”	—	„ Ameerika	”	270—280
„Glucose	”	850—	Bensiin, Vene	”	620—680
Sool, lahtine Saksa	”	51—52	„ Ameerika	”	—
„Hispania	”	50—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	”	—
„Vene	”	54—	Pesusooda	pd.	210—220
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	4500—4800	Seebikivi 72%o, Inglis	”	560—610
„Matfulls	”	4800—5000	Parafiin 102 ^o —110 ^o	”	—
„Shotti; Matties	”	5200—5500	„ 120 ^o —134 ^o	”	—
„Matfulls	”	5600—5900			

Parkimise ekstrakt	pd.	—
Väävel, õie 98%		—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	"	9200—10.000
" tsinkvalge Saksa	"	1500—1600
" tinavalge Inglise	"	1800—1900
" ooker Prants.	"	310—450
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6)	"	—
" Tshiili	"	420
" Superfosf. E. T. K. must kukk	"	—
(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	"	875—
" Thomasjahuk. 100 kg. 17-18%o	"	595—
" Väävelhapu ammoniak	"	2750
" Lubja lämmastik 18%o	"	1850
" Kaalisool, 36%o, kott 6 pd. frkojaam	"	670—
" 40%o	"	840—
" Kainiit 12%o lahtine	pd.	—
" Vosvoriit, Eesti 6%o	"	—
Paber, rotatsiooni	"	440
Tsement, Portland, Port-Kunda	"	—
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Aseri	"	770
Kriit, toores	pd.	110
" pestud	"	125—130
Asfalt	"	130
Kivitõrv, Rootsi	"	300—
Puitõrv, Daani	"	450—
Lubi	"	50
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
" jahvatatud toores	"	35
" krohvimise, ilma kottideta	"	45—70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500—8000
Silikat D/B/B/	"	—
Puumaterjalid, saetud	"	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7x7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20%okaski, k. sld.	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa too-	"	—
resnahast valmistud . pd. I s.	"	5400—5600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. val-	"	—
mist. I sort	"	—
Nahk talla, Ameer. tooresn. val-	"	—
mist. II sort	"	—
Toores nahk väksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	—7300

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin	tonn 20,— sh.
" — Ghent	" 24—25,— "
" — Dundee	" —
" — Belfast	" —
Takud +	o/o
Puumaterjalid D/B/B/ Standard	
Tallinn — London	" —
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	" sh. 40—41
" — Antwerpen	" —
" — Southampton	" —
" — Manchester	" —
" — Amsterdam	" —
" — Dundie	" sh.
Segakaup	
Tallinn — Stettin	tonn sh. 12—30,—
" — London	" —
" — Stockholm,	" Rk. 10—35
Või	
Tallinn — Stettin	tünn sh. 1/6
Kartulid	
Tallinn — Stockholm	tonn —

Tallinna börs kursisedel

		4. V.	6. V.	8. V.
1 dollar	O.	372,—	372,—	372,—
	M.	375,—	375,—	375,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1805	1808	1808
	M.	1820	1823	1823
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8.850	8.850	8850
	M.	8.975	8.975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	938	938
	M.	946	947	947
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	9.975	9.975	9.975
	M.	10.175	10.075	10.075
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6950	7050	7015
	M.	7075	7150	7115
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1935	1935	1925
	M.	1985	1985	1975
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden,	O.	14.925	14.975	14.975
	M.	15.200	15.175	15.175
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1100	1100
	M.	1125	1125	1125
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1525	1525	1525
	M.	1565	1565	1565
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	6175	6315	6250
	M.	6275	6415	6350
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1875	1875	1865
	M.	1925	1925	1915
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7200	7200	7200
	M.	7300	7300	7300
	T.	—	—	—
1 Tschervonet	O.	1825	1875	1875
	M.	1940	1940	1940
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	53,50	53,50	53,50
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—